

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з НР
_____ Л.М.Рославець
_____ 20__ р.

**Методичне забезпечення
лекційних занять з предмета
Політична економія
для студентів 1 курсу спеціальності
071 «Облік і оподаткування»**

Уклав

П.Д.Білаш

Розглянуто на засіданні
циклової комісії
комісії обліково-аналітичних та економічних дисциплін
Протокол №__ від _____ 20__ року

Голова циклової комісії

І.В.Ренська

Лекція № 1

Тема: ПРЕДМЕТ І МЕТОД ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ.

Мета: сформувати та закріпити знання про предмет Політичної економії, її категорії та закони, дослідити зародження та розвиток світової економічної думки.

Методи: словесні, наочні

План:

- 1 Багатозначність поняття «економіка». Система економічних знань. Предмет, основні функції Політичної економії.
- 2 Зародження економічної теорії як науки. Основні напрями і школи світової економічної думки.
- 3 Економічні категорії і закони. Систематизація економічних законів.
- 4 Методи дослідження економічних явищ.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К, : Знання, 2006, с.13-37, 39-57,

Основи економічної теорії: Підручник / за ред..А.А.Чухна. – К.: Вища шк., 2001, с.8-42,

Самюелсон Пол., Нордгаус Вільям «Макроекономіка» - К.: «Основи», 1995, с.55-62.

Лекція № 2

Тема: ЕКОНОМІЧНІ ПОТРЕБИ І ВИРОБНИЧІ МОЖЛИВОСТІ СУСПІЛЬСТВА.

Мета: сформувати уяву про основні постулати економічної науки та обґрунтувати проблему обмеженості ресурсів шляхом побудови та аналізу форми кривої виробничих можливостей.

Методи: словесні, наочні

План:

- 1 Економічні потреби суспільства, їх сутність і класифікація. Безмежність потреб.
- 2 Потреби і виробництво. Закон зростання потреб та механізм його дії.
- 3 Сутність суспільного виробництва. Основні фактори суспільного виробництва, їх взаємодія. Обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей.
- 4 Вирішення проблеми безмежних потреб та обмежених економічних ресурсів. Ефективність суспільного виробництва.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К, : Знання, 2006, с.39-57,

Самюелсон Пол., Нордгаус Вільям «Макроекономіка» - К.: «Основи», 1995, с.55-62.

Лекція № 3

Тема: ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА.

Мета: сформувати та закріпити уявлення про сутність економічної системи, її різновиди і класифікацію.

Методи: словесні, наочні

План:

- 1 Економічна система: її сутність та структурні елементи.
- 2 Еволюція економічних систем. Формаційний і загальноцивілізаційний підходи до типізації суспільства.
- 3 Класифікація економічних систем за формами власності на засоби виробництва і за способом управління господарською діяльністю: традиційна, ринкова, командна і змішана економічна системи.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

Мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К, : Знання, 2006, с.59-92,

Основи економічної теорії: Підручник / за ред..А.А.Чухна. – К.: Вища шк., 2001, с.52-84.

Лекція № 4

Тема: ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Мета: сформувати знання про основні форми суспільного виробництва, основні властивості товару та сутність закону вартості.

Методи: словесні, наочні

План:

- 1 Натуральне виробництво: сутність, риси, історичні межі.
- 2 Товарне виробництво: причини виникнення, сутність, ознаки і роль в розвитку суспільства. Проста і розвинена форми товарного виробництва.
- 3 Товар і його властивості.
- 4 Альтернативні теорії вартості і ціни. Закон вартості, його сутність і функції.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К. : Знання, 2006, с.113-150,

Основи економічної теорії: Підручник / за ред..А.А.Чухна. – К.: Вища шк., 2001, с.98-126.

Лекція № 5

Тема: РИНОК ЯК ЕКОНОМІЧНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Мета: сформувати уявлення про сутність та значення ринку для суспільної економіки, про умови його виникнення та інфраструктуру, що забезпечує його функціонування в економіці

Методи: словесні, наочні, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький

План:

- 1 Суть, функції і умови формування ринку.
- 2 Інфраструктура ринку, її основні елементи та їх значення в економіці

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К, : Знання, 2006, с.189-190, 214-229, 233-264.

Макроекономіка і мікроекономіка: Підруч. У 2 ч. / за заг. ред. С.Будаговської – К: «Основи», 2001, с.80-81, 94-96, 122-132.

Лекція № 6

Тема: ОСНОВИ ТЕОРІЇ СПОЖИВАЦЬКОЇ ПОВЕДІНКИ

Мета: сформувати уявлення про основний зміст, та закони теорії поведінки споживача. Сприяти формуванню знань, вмінь та навичок, необхідних для функціонального вираження економічних закономірностей

Методи: словесні, наочні, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький

План:

- 1 Основні гіпотези та твердження теорії поведінки споживача
- 2 Сутність корисності та закон спадної граничної корисності благ
- 3 Лінія бюджетного обмеження. Рівновага споживача

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
мультимедійний проектор, дошка

Література: [4] с.44-51

Лекція № 7

Тема: ПОПИТ І ПРОПОЗИЦІЯ ТА ФАКТОРИ, ЩО НА НИХ ВПЛИВАЮТЬ. РИНКОВА РІВНОВАГА

Мета: сформуванню уявлення про основні складові ринку – попит і пропозицію, ринкову ціну та механізм ринкової рівноваги.

Методи: словесні, наочні, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький

План:

- 1 Сутність попиту. Закон попиту та його функція. Нецінові чинники попиту та їх вплив на функцію попиту
- 2 Сутність пропозиції. Закон пропозиції та його функція. Нецінові чинники пропозиції.
- 4 Механізм ринкової рівноваги та формування ринкової ціни

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К, : Знання, 2006, с.189-190, 214-229, 233-264.

Макроекономіка і мікроекономіка: Підручник У 2 ч. / за заг. Ред. С.Будаговської – К: «Основи», 2001, с.80-81, 94-96, 122-132.

Лекція №8

Тема: КОНКУРЕНЦІЯ ТА МОНОПОЛІЯ: ЇХНЯ СУТЬ, ОЗНАКИ, РІЗНОВИДИ І ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ.

Мета: сформувані знання про сутність та основні ознаки конкурентного та монопольного ринків. Сприяти розумінню ролі конкуренції в економічному житті суспільства

Методи: словесні, наочні, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький

План:

- 1 Сутність та значення конкуренції на ринку.
- 2 Основні ознаки ринку чистої конкуренції
- 3 Монопольний ринок. Поняття та роль вхідних бар'єрів монополії
- 4 Монополізм, вплив монополій на економічні процеси. Антимонопольне законодавство

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К, : Знання, 2006, с.189-190, 214-229, 233-264.

Макроекономіка і мікроекономіка: Підручник У 2 ч. / за заг. ред. С.Будаговської – К: «Основи», 2001, с.80-81, 94-96, 122-132.

Лекція № 9

Тема: ГРОШІ. ТОВАРНО-ГРОШОВІ ВІДНОСИНИ

Мета: сформувати знання про суспільне значення грошей, про основні концепції та історію їх виникнення та закон їх обігу в суспільній економіці.

Методи: словесні, наочні

План:

- 1 Виникнення і розвиток грошових відносин.
- 2 Сутність грошей та їхні функції. Еволюція і типи грошей
- 3 Грошовий обіг і його закони.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К, : Знання, 2006, (152-187,

Основи економічної теорії: Підручник / за ред..А.А.Чухна. – К.: Вища шк., 2001, с.112-123, 500-508.

Лекція № 10

Тема: НАЦІОНАЛЬНЕ ВИРОБНИЦТВО ТА ВІДТВОРЕННЯ.
КРУГООБІГ ДОХОДІВ І ВИТРАТ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Мета: сформувати уявлення про сутність та види суспільного відтворення, про суспільний продукт та його вартісні форми, а також дослідити механізм рівноваги в двосекторній моделі кругообігу продуктів та доходів національної економіки.

Методи: словесні, наочні, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький

План:

- 1 Сутність та види суспільного відтворення.
- 2 Суспільний продукт і його форми. СНР та поняття ВВП.
- 3 Кругообіг доходів і витрат в національному господарстві. Національне багатство, його зміст і структура.

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К, : Знання, 2006, с. 410-442.

Макроекономіка і мікроекономіка: Підруч. У 2 ч. / за заг. ред. С.Будаговської – К: «Основи», 200, с.221-229

Основи економічної теорії під ред. С.В.Мочерного, Тернопіль, 1993 р., с. 175-180

Лекція №11

Тема: ІНФЛЯЦІЯ ЯК ПРОЯВ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Мета: проаналізувати явище інфляції, способи її вимірювання, джерела, різновиди та соціально-економічні наслідки інфляції

Методи: словесні, наочні, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький

План:

- 1 Сутність інфляції та способи її вимірювання
- 2 Класифікація інфляції за джерелами та темпами. Стагфляція
- 3 Соціально-економічні наслідки інфляції

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

мультимедійний проектор, дошка

Література:

Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К. : Знання, 2006, (152-187,

Основи економічної теорії: Підручник / за ред..А.А.Чухна. – К.: Вища шк., 2001, с.112-123, 500-508.

Лекція №12

Тема: БЕЗРОБІТТЯ ЯК МАКРОЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА.
ЗВ'ЯЗОК ІНФЛЯЦІЇ І БЕЗРОБІТТЯ

Мета: проаналізувати явище безробіття, сформувані уявлення про його основні різновиди, способи оцінки та про сутність суспільних втрат від безробіття. Прослідкувати ті довести зв'язок між безробіттям та інфляцією.

Методи: словесні, наочні, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький

План:

- 1 Поняття безробіття та обчислення його рівня
- 2 Основні різновиди безробіття: природне та циклічне безробіття, їх сутність та відмінності
- 3 Втрати суспільства від безробіття. Закон Оукена.
- 4 Зв'язок інфляції і безробіття та проблема економічного зростання

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
мультимедійний проектор, дошка

Література: [1] с.458-465, [4] с.244-252, с.256-257

Лекція №13

Тема: ЦИКЛІЧНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЯК ПРОЯВ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Мета: проаналізувати явище ділового циклу, його фази та дати характеристику кожній з них. Сформувати уявлення про циклічність економіки, її причини та наслідки

Методи: словесні, наочні, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький

План:

- 1 Поняття ділового циклу
- 2 Основні індикатори і фази ділового циклу та їх характеристика
- 3 Циклічність як прояв макроекономічної нестабільності

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:
мультимедійний проектор, дошка

Література: [1] с.445-449, [4] с.244-246

Рекомендована література

Основна

- 1 Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К., : Знання, 2006.
- 2 Основи економічної теорії: політекономічний аспект, під ред. Г.Н.Климка, К.1994 р.
- 3 Політична економія: Навч. посібник / За ред. К. Т. Кривенка. -К.: ЮШУ, 2002.
- 4 Макроекономіка і мікроекономіка: Підруч. У 2 ч. / за заг. ред. С.Будаговської – К: «Основи», 2001
- 5 Ніколенко Ю. Основи економічної теорії, навч.посібник, кн. 1,2, Київ, 1994 р.
- 6 Основи економічної теорії під ред. С.В.Мочерного, Тернопіль, 1993 р.
- 7 Основи економічної теорії: Підручник / за ред..А.А.Чухна. – К.: Вища шк., 2001
- 8 Самюелсон Пол., Нордгаус Вільям «Макроекономіка» - К.: «Основи», 1995
- 9 С.Дзюбик, О.Ривак. “Основи економічної теорії” Київ, 1994 р.
- 10 Економічна теорія. Початковий курс під. Ред. В.О.Білика, М.М.Гузик, Київ, 1994 р.
- 11 Вводный курс по экономической теории. Учебник для лицеев, ред. Г.П.Журавлевой., Москва, ИНФРА-М.
- 12 К.Р. Макконнелл, С.Л.Брю “Экономикс”, Москва, изд. «Республика», 1995 г.

Допоміжна

- 1 Деньги. Київ, “Україна,” 1997 р.
- 2 Дж.Г.младший, К.О’Делл. Американский менеджмент на пороге 20 в. Москва, «Экономика», 1991 г.
- 3 К. Гелбрейт. Экономические теории и цели общества. М. Прогресс, 1979 г.
- 4 П. Бернгольц. Собственность, рынок, деньги. /Вопросы экономики.- 1990 г. № 12.
- 5 Харрис С. Денежная теория. М. Прогресс, 1990 г.
- 6 Хикс Дж..Стоимость и капитал. М., Прогресс, 1988 г.
- 7 Эрхард Л. Благосостояние для всех., М.,: Начало-Пресс, 1991г.
- 8 Фридмен М. Капитализм и свобода. /Эко/-1991 г. №7.
- 9 Корнаи Я. Путь к свободной экономике. М.,: Начало-Пресс, 1991 г. Стародубская И.В. От монополизма к конкуренции. М. Политиздат, 1990 г.
- 10 Базилюк А. Визначальні проблеми соціального розвитку України. -

1996. - №] 2, с. 27-28.
- 11 Бадер В. — Методологічні проблеми викладання економічної теорії// Економіка України. - 1994. № 8, с. 60-66.
  - 12 Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія: підручник. - К., Ніка-Центр Ельга, 2000.
  - 13 Бендерський Ю. Реалії світогосподарських процесів і місце в них України. // Економіка України - 2000. № 1.
  - 14 Білоус Г. Розвиток малого підприємництва в Україні /7 Економіка України. - - 2000. - № 2.
  - 15 Богиня Д., Волинський Г " Державне регулювання перехідних процесів // Економіка України. - 1999. № 5.
  - 16 Верховодова Л. Підприємство. Нові форми господарювання // Економіка України. - 1992. - № 10, с. 27-28.

Інформаційні джерела

Економічна теорія: Політекономія - Базилевич В.Д. -

<http://westudents.com.ua/knigi/381-ekonomichna-teorya-poltekonomya-bazilevich-vd.html>

Сучасна економіка - <http://library.if.ua/book/64/4595.html>

Ю. В. Ніколенко Основи економічної теорії, Підручник -

<http://www.ebk.net.ua/Book/OsnEkTeor/Oet01-05/5101.htm>

Економічна теорія - https://feu.kneu.edu.ua/ua/e_theory/

Короткий курс лекцій з дисципліни «Економічна теорія» -

http://studme.com.ua/14730417/politekonomiya/ekonomicheskaya_teoriya.htm